

RES & NJUT

Den morgonpigga kan följa med på en magisk soluppgångsafari och blicka ut över Valais över 4000 meter höga bergstoppar.

Vykorts vackra byar i SCHWEIZ

*Val d'Anniviers är en väl insnöad hemlighet mitt i de schweiziska Alperna.
I dalens fem välkomnande höghöjdsbyar bjuds det vackraste
av vinterliv, oavsett om du satsar på skidåkning i världsklass eller föredrar
smakrika byvandringar i historisk miljö med stopp för fondue,
raclette och kantonens goda vin.*

AV LARS COLLIN FOTO MAURO RONGIONE

Vintern blir inte vackrare än detta inbjudande och inbäddade landskap som möter besökaren runt byn Chandolin.

Solig utsikt från terrassen på charmiga Chandolin Boutique Hotel.

Hotellchefen Caroline Adler saknar inte för en sekund storstadsbruset i Genève.

Valais är Schweiz viktigaste vindistrikt och Fendant är kantonens mest förekommande druva.

VYKORTSVACKRA BYAR I SCHWEIZ

BARA DEN SISTA slingrande sträckan med buss från tågstationen i Sierre uppåt längs de vindlande vägarna är värd resan. Stigningen på 1 500 meter tar oss från de vackra vinodlingarna längs floden Rhône och långsamt upp mot den handfull finkänsligt välhållna byar som är själva ryggraden i dalgången Val d'Anniviers – mitt i hjärtat av den fransktalande schweiziska kantonen Valais.

Här har folk alltid varit på väg – upp- eller nedför bergen, allt beroende på årstid. Förre var bergsbönderna under sommarhalvåret helt beroende av staden Sierre och vinodlingarna. Men framåt första snöfallen i november valde de att flytta upp och sedan stanna i bergen över hela vintern, ända tills bilvägen byggdes i mitten av förra seklet. Kanske är det också därför de fem byarna i Val d'Anniviers – Saint-Luc, Chandolin, Grimentz, Zinal och Vercorin – är så välbevarade i all sin unika charm av sten och naturligt åldrande trä.

I toppen av dem alla ligger Chandolin, som på imponerande 2 000 meters höjd är en av Schweiz allra högst belägna byar med en fast boende befolkning – även om siffran i dag bara med nöd och näppe kan räknas som tresiffrig.

För fyra år sedan fick den lilla höghöjdsbyn vid vägs ände dock en välbehövlig energikick i form av Chandolin Boutique Hotel, som av det tyska resemagasinet Geo utnämndes till årets bästa bergshotell i Europa 2019. Och nyfikna övernattnare fick ännu fler skäl

att inte längre behöva ta sista bussen ner mot Saint-Luc efter dagens äventyr i bergen.

Caroline Adler är hotellchef med förflutet i Genève's affärsvärld. För tre år sedan tog hon beslutet att säga upp sig och söka lyckan på landet. Det har hon aldrig ångrat.

– Här i Chandolin fann jag faktiskt både lugnet och kärleken. Jag längtar inte för en sekund tillbaka till storstan, säger Caroline Adler och tittar ut genom de stora glasfönstren mot de solstänkta bergstoppar som kännetecknar landskapet här i Valais.

I dag lever hon och sambon ett aktivt friluftsliv och är ute i bergen alla lediga stunder året runt.

– Min pojkvän är uppvuxen här i trakten och driver en skidbutik i Saint-Luc. Här är folk vana att vandra, eller som förr transporterades sig med åsnor. Det dröjde faktiskt ända till början av 1960-talet innan vägen byggdes mot Saint-Luc. Innan dess visste knappt ens schweizarna själva om att byn existerade.

En av pionjärerna här i Chandolin var äventyraren, journalisten och fotografen **Ella Maillart**, en ikonisk dansk-schweiziska som reste ensam runt hela världen under första delen av 1900-talet, innan hon valde att för gott slå sig ner i sitt chalet Atchala här i bergen år 1948.

– Att hon valde just Chandolin var för att hon kände det som att komma tillbaka till Himalaya när hon hittade hit, berättar Caroline och tipsar om det lilla Ella Maillart-museet, som huserar i byns kapell Sainte-Barbe.

Den orörda, mångsekelgamla träarkitekturen har gjort alpidyllen Grimentz till en av landets mest berömda höghöjdsbyar.

Toppturer på skidor utanför pisterna, så kallad ski touring, har blivit allt populärare bland avancerade skidåkare högt uppe i Alperna.

Resten av dagen ägnas åt byvandringar. Saint-Luc med sina vackert kombinerade trä- och stenhus är från 1200-talet, men har eldhärjats ett flertal gånger. Hela Val d'Anniviers kännetecknas av de här omgivningarna, historiskt sett lika brandfarliga som skönt patinerade. Vykortsvackra Grimentz är faktiskt den enda byn som helt klarat sig undan elden genom alla sekler, och det är också här man för första gången ser asiatiska turister hoppa av lokalbussen från Sierre. Så känns Grimentz som själva sinnebilden av den tidlösa schweiziska bergsbyn.

För många är vintern i Val d'Anniviers ofta detsamma som att ta toppturer med hjälp av stighudar under skidorna, så kallad randonné eller ski touring. Ett annat populärt alternativ till den klassiska skidåkning är det stillsamt njutningsfulla äventyr som det är att vandra med snöskor genom skogar och vidder. Så på kvällen drar vi på oss de grova kängorna och spänner åt snöskorna för en drygt timslång vandring längs bergskammen. Efter att ha glidit nedför berget kommer vi in i en upplyst skogsglänta. Vid en rykande järngryta står kocken Pierre och lagar fondue med lokala bergsostar.

Han rör metodiskt så att osten smälter in med vinet, medan naturguiden **Pascale Haegler** förklarar:

– Vad jag gillar med Val d'Anniviers är att det känns så familjärt. Efter en vecka i bergen är man nästan att betrakta som lokalbefolkning – inte som i Zermatt där många ser turister mer som plånböcker.

Dofterna från de smälta ostarna och den djupa barrskogen sticker i näsan. Pascale Haegler plockar fram några muggar och håller upp lite vitt fendant, traktens vita druva som också går under namnet chasselas.

Småskaligheten och den familjära känslan tycks ha varit något av en röd tråd genom byarnas historia. I trakten finns fyra klassiska hotell byggda i samband med alpinismens födelse. Bella Tola i Saint-Luc på sina 1 600 meter är det äldsta, byggt redan 1859. Hotellet drevs av fyra generationer i familjen **Pont** fram till 1996, då det köptes av **Anne-Françoise** och **Claude Buchs**.

– Jag är själv uppvuxen i Val d'Anniviers, så när jag och min man hade möjlighet att komma tillbaka och ta över tvekade vi inte, säger Anne-Françoise. →

”Jag gillar att Val d'Anniviers känns så familjärt. Efter en vecka i bergen är man nästan att betrakta som lokalbefolkning”

Vackert patinerade trähus med karaktäristiska skiffertak är typiska för trakten i Val d'Anniviers.

Restaurangen på det lilla hotellet Grand Chalet Favre i Saint-Luc lockar med inbjudande atmosfär.

Smarrig schweizisk pasta, spätzli, serveras på Chandolin Boutique Hotel.

Jessy Hourteau bakar traditionellt bröd i Saint-Lucs charmiga bagarkollektiv med anor från 1800-talets mitt.

VYKORTSVACKRA BYAR I SCHWEIZ

Bella Tola köptes med alla plus och minus. Antika möbler och alla inventarier behölls för att det inte skulle förlora personligheten, liksom en rejält eftersatt interiör. Här behövde renoveras. Och efter fem år kom första betyget efter förändringen, när Bella Tola 2001 valdes till Historical Hotel of the year in Switzerland.

2004 byggde paret traktens första spa i en ny tillbyggnad – och i dag är det kanske bara bergens dragningskraft som får vissa stamgäster att lämna hotellet.

– Jag hoppas att många gillar kombinationen av att Bella Tola har kvar sin elegans och att det drivs av ett engagerat ägarpar, säger Anne-Françoise leende medan hon tittar ut mot köket där maken tagit på sig förklädet och rör i fonduegrytorna.

Att osten har en självklar plats i Valaisbornas vardag märks bland annat i byn Vissoie. För även om läsk och godis är kutym i självbetjäningssapparater världen över, är det nog inte många andra ställen som är begåvade med en dygnet runt-öppen ostbetjäning. Om suget efter den perfekta fonduen skulle bli för stort.

Vi går ner till Saint-Lucs samlingspunkt runt torget Place de la Marmotte. Där, i en av byns mest traditionella byggnader, möter vi bagaren Jessy Hourteau. Ända sedan 1845 var det här huset byns bagarkollektiv där Anniviers-borna gjorde sitt traditionella rågbröd.

– Bröd var ju verkligen basfödan här och rågen som användes växte runt husknuten. Sedan la man i lite vad som fanns till hands för att göra brödet både nyttigare och lite saftigare, ofta potatis eller torkade

drivor. Varje familj fick bara komma hit och baka ut sitt bröd fyra gånger per år, så det gällde att hushålla med det, säger Jessy som kom hit från södra Frankrike där hon drev lanthotell i många år.

Efter att ha stått med upprullade skjortärmar och bakat ut degen i vackert patinerade tråg av trä tar vi rygg på Jessy. Ute på gatan går hon fram till en stor vedeldad ugn och langar in brödkakorna i hettan.

Morgonen därpå är vi uppe före tuppen. I dag väntar soluppgångssafari och vi vandrar upp till dalstationen i mörkret. Sömnigt sätter liftskötaren nyckeln i låset och plötsligt står vi i en upplyst, tom kabinbana på väg mot högre höjder. Vi fortsätter snart ut i gryningen med hjälp av en av Schweiz längsta släpliftar. Att nästan motståndslöst färdas upp över bergen under en kolsvart himmel är en sällsam upplevelse. Sista sträckan måste vi lämna skidorna och klättra de avslutande 50 meter som fattas innan flaggan syns på toppen av 3 025 meter.

Dags att plocka fram lite värmande te på bergsörter ur ryggsäcken och ta några bittar av den mörka chokladkakan. Långsamt färdas himlen från mörk till ljus lila. Så är klockan sju och solen är plötsligt uppe. Här är man helt omgiven av de berömda Tobleronetopparna: Matterhorn, Obergabelhorn, Zinalrothorn, Weisshorn – alla över 4 000 meter.

Ett minst sagt praktfullt panorama att minnas. Och dagen gryr på nytt mitt i detta vinterparadis som är Val d'Anniviers. ●

VALAIS – VACKRA BYAR I VINTERSKRUD

Regionen Val d'Anniviers ligger i den sydschweiziska kantonen Valais och består bland annat av de fem högt belägna och mycket välbevarade gamla bergsbyarna Saint-Luc, Grimentz, Zinal, Vercorin och Chandolin. Orterna var vintertid avskurna från omvärlden fram till mitten av 1900-talet när bilvägen byggdes ner till Sierre, kantonens huvudort med 17 000 invånare. I det katolska Valais har knappt 80 procent av invånarna franska som huvudspråk. Till de fem byarna åker man sommar som vinter. Vidunderliga vandringar i gröngräset är en skön kontrast till de sylvassa, snöklädda Tobleronetopparna under vinterhalvåret.

RESA HIT

Flyg till Zürich alternativt Genève, därifrån enklast med tåg till staden Sierre, varifrån det går lokalbuss sista biten upp i bergen till Val d'Anniviers. Läs mer om tågförbindelser och avgångar på: sbb.ch/de

MYSIGT BOENDE

Hotel Bella Tola. Byggt 1859 som Val d'Anniviers första hotell. I dag ett personligt fyrstjärnigt boende med 30 individuellt inredda rum som drivs av ägarparet Anne-Françoise och Claude Buchs. Bella Tola har också två restauranger, spa och en inredningsbutik. bellatola.ch
Chandolin Boutique Hotel. Prisbelönt och personligt hotell i ett av Vintereuropas kanske alla läckraste lägen – mängder av snötäckta 4 000-meterstoppar i horisonten. Byn Chandolin på 2 000 meter är mycket lugn och lite avskild, medan hotellet lockar med mysiga rum, litet spa och storslagna matupplevelser i slow food-format, signerade den italienske kökschefen Samuele de Nardi.

chandolinboutiquehotel.ch/en

Hotel Alpina. Snyggt och proppfullt hotell med bästa läge vid den nybyggda kabinbanan i välbevarade trähusbyn Grimentz. Terrassen till trestjärniga Alpina har också en av byns mest populära afteriski. alpina-grimentz.com
Colline de Daval. Vinhotell i staden Sierre. Byggt 1949 som vattentorn för att bevattna gårdens vinrankor. Ägarna Monique och Bertrand Caloz byggde till en våning och gjorde om de Daval till Valais första bed & breakfast med vinvinkel. Med sina fem rum påminner Colline de Daval i dag mer om ett medeltida riddarslott. Även direkttours av familjen Caloz viner och provningar på gården. collinededaval.ch

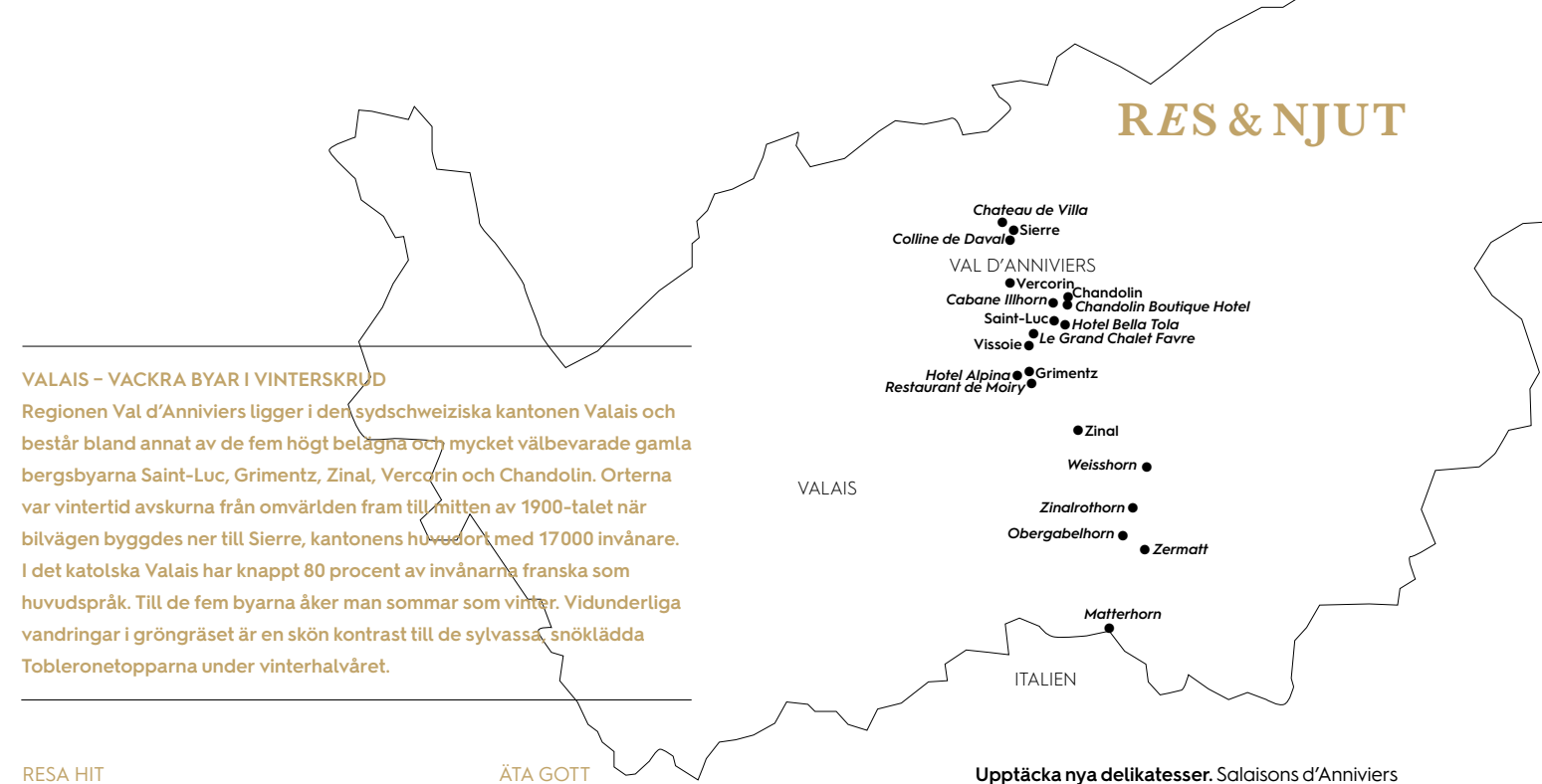
ÄTA GOTT

Cabane Illhorn. Mysig bergskrog i gammalt stenhus i backarna just ovanför Chandolin. Illhorn ägs gemensamt av den lokala alpinklubben och har även några rum för uthyrning. Här stiger man med glädje in i stugvärmen och öppna spisen på övervåningen och äter rösti Anniviers med lufttorkad skinka och lokal ost, eller en värmande fondue de la Ferme Gemmet. lacabaneillhorn.ch
Restaurant de Moiry. Familjen Salamin har en av Grimentz äldsta restauranger och enklare hotell. Moirys specialitet är förstas racletten, som görs traditionellt över öppen eld till allt från äldrade stamgäster till vrålhungriga vandrare som girigt slukar halvpenionsmenyn. hotel-grimentz.ch
Le Grand Chalet Favre. Mysig restaurang och ombyggt hotell mitt i Saint-Luc. Matsalen har en säkert smakfull chalet-känsla med antika artefakter och rättarna baseras på lokala råvaror med twist. Racletteafton varje onsdag. Spektakulär vy från verandan över tobleronetopparna i fjärran. grandchaletfavre.ch

SE & GÖRA

Skidåkning och vintervandringar. Det finns mängder av spännande vinteraktiviteter i Val d'Anniviers, allt från härlig utförsåkning till snöskovandring, källkåkning och toppturer med stighudar. valdanniviers.ch/en/homepage.html
myswitzerland.com/en-se/destinations/val-danniviers/
Gå en bakningskurs. Lär dig om historien och baka traditionellt rågbröd på annivierskt vis på en bakningskurs med Jessy Hourteau. Platsen är en minst sagt charmig bagarstuga från 1800-talet mitt på Place de la Marmotte i Saint-Luc. Mer info på: valdanniviers.ch/en/making-bread-st-luc-1297.html

RES & NJUT

Upptäcka nya delikatesser. Salaisons d'Anniviers är ett lokalt charkuteri med direkttours utanför byn Vissoie. Familjeföretaget under ledning av Méryl Genoud tillverkar mängder av olika produkter på torkat kött, kryddat med hemliga recept på vilda bergsörter. Missa inte det flörtunt skivade viande séchée, gjort på oxkött. Ett fullgott schweiziskt svar på italiensk carpaccio. salaisons-anniviers.ch

Vinstaden Sierre. Ta en dag bortom backarna och åk ner till Sierre, Schweiz vin huvudstad. Sierre är landets statistiskt sett soligaste stad och läget vid Rhône är som gjort för fina viner, tack vare kombinationen av solförsörjning på 500 meter och svala nätter. Besök vinslottet Chateau de Villa, en sammanslutning av traktens 110 vinodlare som har provningar, en utmärkt restaurang och vinförsäljning av viner från Valais (650 sorter). chateaudevilla.ch

Hotel Bella Tola är Val d'Anniviers äldsta hotell.

